Moderaterna
Kristdemokraterna
Liberalerna

FÖRSLAG TILL TILLÄGGSBESLUT
2025-08-26

TN 2025-0757

Trafiknämnden
Ärende 4

Tecknande av nytt nödavtal E24C för pendeltågsverksamheten

I februari i år valde trafiknämnden att besluta att avbryta den pågående upphandlingen av pendeltågstrafiken. Avbrottet skedde trots att det fanns en anbudsgivare som uppfyllde förvaltningens ställda krav, var ekonomiskt realistiskt och inom rimliga kostnadsramar. Processen som föregick beslutet var dessutom otillfredsställande, vilket framgår av det papper vi lämnade in till nämnden i februari.

I det papper fanns två frågor som står obesvarade:

1. Vilka justeringar har gjorts av upphandlingsdokumentationen under upphandlingens gång och varför har dessa gjorts?
2. Varför agerade trafikförvaltningen inte tidigare när det fanns indikationer på att marknaden hade synpunkter på de affärsmässiga förutsättningarna och riskfördelningen, bland annat?

Även denna gång har processen som föregått dagens ärende varit otillfredsställande. Trots att vi haft en ”politisk referensgrupp” som sammanträtt efter nämndens sammanträden för att diskutera pendeltågsverksamheten så har inget nämnts om detta beslut. Med, som vanligt, oerhört kort varsel kallades sedan trafiknämndens ledamöter till ett informationsmöte där styret sade sig vilja komma överens. Trots detta är styret, som vanligt, ohörsamma på våra krav och viljeyttringar.

I det tjänsteutlåtande som presenterades för nämnden i februari skrev förvaltningen att det förelåg risk att fler nödavtal skulle komma att krävas för att säkra trafiken framöver. Nu har det gått sex månader sedan upphandlingen avbröts och ännu har ingen ny upphandling av trafiken inletts, men styrets vägval tycks ha lett till en nödspiral.

Nu har nämnden att fatta beslut om tecknande av nytt tvåårigt nödavtal för pendeltågsverksamheten. Vi ser en betydande brist i planeringen när besluten om övergångstrafiken (E24C) och den framtida trafiken inte behandlas i direkt anslutning till varandra. Dessa beslut påverkar varandra direkt och borde därför fattas med hela bilden på bordet. Att först låsa oss vid ett tvåårigt nödavtal och sedan kort därefter (förmodligen september) fatta beslut om den långsiktiga driftsformen och verksamheten riskerar att begränsa våra handlingsmöjligheter och öka kostnaderna.

Efter nämndens sammanträde ska den arbetsgrupp inom trafikförvaltningen som arbetat med utvärdering av den avbrutna upphandlingen presentera sina rekommendationer för framtiden. Vi i

oppositionen har bett om att få ta del av dessa innan nämndens sammanträde för att få hela bilden på bordet men det har nekats av styret.

Nämnden behöver inte ens fatta detta beslut i dag. Om nämnden hade velat nyttja optionerna i innevarande avtal så hade beslut behövt fattas under detta sammanträde, men något annat beslut förefaller inte behöva fattas innan nämnden har hela bilden på bordet.

Att besluta om ett nytt nödavtal kan dessutom vara juridiskt klandervärt. Även om man nu väljer att hänga upp E24C på en annan grund än E24B så är frågan om det går att hävda nöd när man refuserat ett anbud som uppfyllde förvaltningens ställda krav, var ekonomiskt realistiskt och inom rimliga kostnadsramar. Den eventuella nöd som finns i dag har styret själva skapat.

Därutöver bör det tilläggas att såväl Skånetrafiken som Västtrafik ska upphandla delar av sin spårbundna kollektivtrafik inom kommande år. Genom att först avbryta upphandlingen och sedan inte meddela marknaden att ny upphandling faktiskt kommer inledas har inte bara skadat förtroendet för SL som part, utan lär också ha gjort att potentiella intressenter valt att fokusera på de andra upphandlingarna. I slutändan kommer det, om nämnden beslutar att upphandla verksamheten, med stor sannolikhet ha lett till färre anbud och högre kostnader.

Under 2024 *ökade* pendeltågets nettokostnader med en miljard kronor, det vill säga 35 procent, jämfört med 2023. I allt väsentligt är detta en effekt av det tillfälliga nödavtalet. Om vi hade antagit det anbud som inkom i den nu avbrutna upphandlingen hade kostnaderna för pendeltågstrafiken varit väsentligt mycket lägre. Pengar som vi hade kunnat lägga på annan verksamhet.

Vad vi vill är att få svar på våra frågor och bli delgiven all den information som vi anser krävs för att fatta det beslut som föreslagits.

Vänsterstyrets hantering av pendeltågsverksamheten kan inte beskrivas annat än ett politiskt skapat haveri som skattebetalarna och resenärerna får betala för. Visserligen är det föreslagna avtalet något billigare än det nuvarande nödavtalet, men det bortser inte från faktumet att det är betydligt dyrare än ett ordinarie pendeltågsavtal och att det hade kunnat undvikas. Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna vill se en långsiktig, konkurrensutsatt lösning som säkrar kvalitet, kostnadskontroll och resenärernas förtroende för pendeltågen. Förutsättningarna för detta hade kunnat vara på plats.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås trafiknämnden, första hand, besluta följande.

1. Återremittera ärendet till förvaltningen för kompletterande av information.

I andra hand avstår vi från att delta i beslutet.